

خلاصه تقدوبررسی

سی‌امین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم

(مجموعه گزاره‌های منتشر شده در رسانه‌ها و ۲ نشست نقد و بررسی در خبرگزاری ایکننا)

(۳ یادداشت منتشر شده در رسانه‌ها با موضوع نقد و بررسی نمایشگاه)

بخش اول - خلاصه مهمترین گزاره‌های مطرح شده در رسانه‌ها و دو جلسه نشست تقدیر و بررسی

۱. بحث هزینه‌های نمایشگاه مهم‌ترین بحث است و هر سال این مسئله مطرح بوده است که چقدر هزینه شده یا نسبت به سال‌های قبل صرفه‌جویی شده است یا خیر؟
۲. مقرر بود در نمایشگاه بیست و نهم مرکز ترجمه قرآن افتتاح شود که این کار صورت نگرفت در ادامه قرار بود، امسال افتتاح شود، اما ظاهراً هنوز راه‌اندازی نشده است، دلیل عملی نشدن این موضوع چه بوده است؟
۳. بسیاری از بازدیدکننده‌ها خبر از بخش بین‌الملل نداشتند. با توجه به اینکه بخش بین‌الملل در طبقه فوقانی بود، معمولاً خلوت بود. سوال این است که دیپلماسی قرآنی در نمایشگاه قرآن چه جایگاهی دارد، آیا وزارت ارشاد توانسته است از طریق نمایشگاه قرآن دیپلماسی قرآنی را گسترش دهد؟
۴. قرار بر این بود که ۳۰ نمایشگاه استانی و هفت نمایشگاه بین‌المللی برگزار شود، آیا این نمایشگاه‌ها برگزار شده است یا خیر؟ همچنین قرار بود امسال سند راهبردی نمایشگاه قرآن امضا شود، وضعیت این سند به کجا رسید؟ ضمن اینکه قرار بود با برخی از وزرا و مسئولان سایر کشورها موافقت‌نامه‌هایی امضا شود این توافقات صورت گرفت یا خیر؟
۵. اعلام شده بود به زودی تکلیف دستگاه‌ها و نهادهای دولتی در ارتباط با برگزاری نمایشگاه قرآن مشخص می‌شود، قرار بود این کار از طریق مصوبه‌ای در هیئت وزیران اجرایی شود، سرنوشت این مصوبه به کجا رسید؟
۶. برنامه‌ریزی شده بود تا در کنار نمایشگاه قرآن، نمایشگاه‌های سیار در سطح استان تهران برگزار شود. آیا این کار صورت گرفت. همچنین قرار بود هر شب دو اثر فاخر در بخش موسسات رونمایی شود، آیا این آثار رونمایی شده است یا خیر؟
۷. در این چند سال به مرور احساس می‌شود با عمومی شدن نمایشگاه توجه به بخش نخبگانی مقداری کم شده است. قبلاً نشست‌های علمی و دانشگاهی خوبی برگزار می‌شد که جا دارد احیا شود، حتی می‌توان این نشست‌ها را هدف‌دار کرد. به عنوان مثال طی این سال‌ها شعارهای سال به سمت اقتصاد حرکت کرده است، این فرصت خوبی است تا نمایشگاه قرآن به محلی برای بحث‌های مربوط به اقتصاد اسلامی، تولید از نگاه اسلام در قالب مناظره و ... تبدیل شود.
۸. این روزها بحث حجاب خیلی در رسانه‌ها و فضای مجازی مطرح است چه ایرادی دارد نمایشگاه قرآن بخشی از تبلور آیات مربوط به حجاب باشد. یک زمینه خوبی است که می‌تواند صرفاً نمایشگاه را از حالت عمومی خارج کند. با این کار می‌تواند یک ارتقای آگاهی صورت گیرد.

۹. نمایشگاه قرآن فقط به ظاهر قرآن می پردازد و تقریباً خالی از محتوا شده است. این البته محدود به این دوره نیست و از قدیم الایام چنین چیزی بوده است.
۱۰. عدم شفافیت مالی نمایشگاه قرآن موضوع دیگری است که به نظر می رسد مورد بی توجهی قرار گرفته است. دو دوره متوالی است که هیچ اطلاع رسانی در مورد بن های خرید از نمایشگاه قرآن که معمولاً در اختیار فعالان قرآنی قرار می گیرد، صورت نگرفته است، در صورتی که در ادوار گذشته اسامی افراد و مبلغ بن هایی که دریافت کرده بودند از سوی معاونت منتشر می شد.
۱۱. رئیس نمایشگاه قرآن در هر دو نشست خبری نمایشگاه قرآن اعلام کرد قرار است ۳۰ دوره نمایشگاه قرآن را در نمایشگاه سال ۱۴۰۲ به نمایش بگذاریم، اما جز مراسم افتتاحیه که یکی دو نفر از مدیران ادوار مختلف نمایشگاه حضور داشتند، شاهد نمایش مورد دیگری از ادوار نمایشگاه نبودیم.
۱۲. امسال قرار بود نمایشگاه قرآن میزبان بخش های مختلفی از عموم مردم باشد ولی تنها توانست میزبان قشر متدین باشد، به نظر می رسد نمایشگاه در جذب همه اقشار به نمایشگاه قرآن موفق نبوده است.
۱۳. تا قبل از شب های قدر صوت قرآن در نمایشگاه قرآن شنیده نشد. در مقابل صدای آواها و سرودها بیشتر بود، وضعیت به گونه ای بود که اگر کسی با موضوع نمایشگاه قرآن آشنایی نداشت، احساس می کرد وارد نمایشگاه آواها و نعمات انقلابی شده است.
۱۴. یکی از علل استقبال خوب امسال، این است که ما هیچ رویدادی برای دوستداران قرآن و افراد مذهبی نداریم و لذا در این برنامه ها طبیعی است که با یک استقبال چشمگیر مواجه شویم چون هیچ برنامه ای برای این قشر نداریم.
۱۵. بخش دهه هشتادی ها بازخوردهای خیلی متفاوتی داشت. یعنی از یک طرف بازخوردها خوب بود و از طرف دیگر بازخوردها منفی بود، این افراد معتقد بودند دهه هشتادی ها با فرایندی وارد نمایشگاه می شدند که هیچ رویکرد قرآنی نداشت.
۱۶. زمان برگزاری نمایشگاه کوتاه بود. امکانات زیادی برای دهه هشتادی ها فراهم شده بود، اما ای کاش می شد روندی را در این دهه هشتادی ها ایجاد می کردند که این نوجوان و جوان تا سال آینده دنبال این نمایشگاه باشد.
۱۷. بخش باغ آیات هم اگر در ابتدای نمایشگاه بود، برای خانواده ها خیلی موثرتر بود. خانواده ها از ابتدای نمایشگاه تا انتها خسته می شدند و وقتی به باغ آیات می رسیدند که توانی برای بازدید نداشتند. موقعیت مکانی بخش موسسات هم دورافتاده بود و اگر کسی می خواست اطلاعاتی از موسسات به دست بیاورد به زحمت می افتاد.

۱۸. این موضوع قبل از اینکه نقد باشد یک سوال است که رئیس نمایشگاه به بخش نخبگانی نمایشگاه چه نمره‌ای می‌دهد؟
۱۹. همه ما سال‌ها تجربه حضور در نمایشگاه قرآن را داریم. زمانی که نمایشگاه در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بود و مردم با شور و انرژی متفاوتی وارد، نمایشگاه می‌شدند، اغلب به یاد داریم که از ساعت ۹ صبح تا ۱۲ شب ادامه داشت.
۲۰. همه کسانی که متقاضی محصولات حجاب هستند می‌دانند که نمایشگاه قرآن مقصد فروشگاهی آنهاست نه نمایشگاهی، این یک مسئله مهم است. تناسب قیمت بخش فروشگاهی با بیرون از محیط نمایشگاه بسیار متفاوت بود، گاهی اجناسی با قیمت بسیار بالا عرضه می‌شد، به عنوان مثال یک روسری با قیمت سه میلیون تومان چرا باید جایی در نمایشگاه قرآن داشته باشد؟
۲۱. باید برای آسیب‌شناسی و رصد نظرات کسانی که در نمایشگاه زحمت کشیده‌اند ایده‌های نمایشگاهی آنها گرفته شود. باید دیده شود که دیگران چه راه‌هایی رفته‌اند، باید ببینند چه اتفاقی افتاده است که نمایشگاهی که در کانون از ۹ صبح تا ۱۲ شب دنبال می‌شد و جذابیت خوراک و پوشاک و لوکیشن جذاب مصلی را هم نداشت به این وضعیت رسیده است؟
۲۲. همه می‌دانیم مردم ایران احتیاج به پرکردن اوقات فراغت به شکل سالم دارند و هر نمایشگاهی با هر محتوایی در مصلی برگزار شود مردم حضور می‌یابند.
۲۳. نمایشگاه قرآن اگر بخواهد به زندگی قرآنی مردم کمک کند باید ببیند دقیقاً چه باید کرد تا زندگی مردم قرآنی‌تر شود.
۲۴. بسیاری از اساتیدی که در موضوع قرآن صاحب‌نظر هستند به نمایشگاه نمی‌آیند، باید کنکاش کنیم و علت این نیامدن را پیدا کنیم. چند سال قبل از یکی از اساتید حوزه نهج‌البلاغه برای حضور در نمایشگاه قرآن دعوت کردیم، گفتند نمایشگاه قرآن جای امثال من نیست. ایشان اعتقاد داشتند این نمایشگاه در خدمت معنویت نیست و از این اساتید زیاد هستند که این ادعا را دارند. قبل از برگزاری نمایشگاه پشت درهای بسته حرف‌های این قبیل اساتید شنیده شود تا مشخص شود به چه علت نمایشگاه قرآن را به لحاظ معنویت به رسمیت نمی‌شناسند.
۲۵. در حوزه حجاب و عفاف سرگردانی عجیبی وجود داشت. چهار سال پیش گفتند حجاب و عفاف را از نمایشگاه خارج کنیم تا مردم برای خرید به نمایشگاه نیابند، بلکه بیایند نمایشگاه را ببینند. با کسانی که صحبت می‌کردم همه می‌گفتند نمایشگاه فروشگاه است و زرق و برق، بیشتر از محتوا هست.
۲۶. نکته‌ای که در این دوره و در ادوار دیگر هم مشهود بود تکریم مراجعان است که در پایین‌ترین سطح قرار دارد و ما در این بخش دچار مشکل هستیم. از بدو کار که پارکینگ ورودی است تا ورود به مصلی و ... این موضوع به چشم می‌خورد و

گویی برای آنها مهم نیست که با چه زحمتی مردم به سمت مصلی جذب می‌شوند و با عدم تکریم از دست می‌روند. بارها شاهد مشاجره افراد با حراست جلو در بوده‌ام.

۲۷. ما فقط از دید تخصصی به نمایشگاه نگاه نکنیم از دید کسی نگاه کنیم که برای اولین بار و به صورت تصادفی به نمایشگاه قرآن آمده است. کسی که با آن همه جنگ و دعوا و عدم تکریم وارد نمایشگاه شده است، بعد از ورود باید چه چیزی ببیند؟ بعد از اینکه این فرد وارد مصلی شد، نمی‌داند الان باید چه کار کند و نمی‌داند کدام بخش در کجای نمایشگاه قرار دارد. یک سردرگمی وحشتناکی دیده می‌شد.

۲۸. امسال بخش رسانه فوق‌العاده بود و این بخش هر چقدر آدم جذب می‌کرد و به داخل نمایشگاه سوق می‌داد، اما سردرگمی مخاطب باعث هدر رفت این زحمت می‌شد، اگر نقشه‌ای از نمایشگاه را بر روی بنرهایی چاپ می‌کردیم تا افراد ذهنیتی از بخش‌ها داشته باشند، مناسب بود.

۲۹. سال‌های قبل برنامه‌ای با عنوان شب‌های نورانی به عنوان محافل قرآنی برگزار می‌شد و قاریان طراز اول به تلاوت می‌پرداختند، امسال جای آن به شدت خالی بود.

۳۰. هر سال نمایشگاه قرآن اگر تا دوازده شب بود مترو نیز تا دوازده شب کار می‌کرد. ولی امسال قطارها ساعت ۱۰ و ۲۵ دقیقه از ایستگاه خارج می‌شدند.

۳۱. در بخش هنر از سال ۹۴ یا ۹۵ افول شدیدی را شاهد بوده‌ایم. بارها خدمت مسئولان عرض شد که روش ملوک‌الطوایفی کار جمع کردن از هنرمندان درست نیست. متأسفانه همکاران معاونت در مصاحبه‌های خود عنوان کردند در بخش هنری از اساتید شاخص در این بخش استفاده شده است، غیر از یک نفر تمام هنرمندانی که حضور داشتند در سطح دانشجوی بودند.

بخش دوم - یادداشت‌های منتشر شده

نمایشگاه قرآن فرصتی طلایی برای ترویج فرهنگ قرآنی است

علی‌رضا لک‌زایی

اولین مطلبی که از شنیدن و دیدن اصطلاح «نمایشگاه قرآن» به ذهن خطور می‌کند، مکانی است که ضمن عرضه آثار فاخر گذشتگان، جدیدترین و برترین محصولات در زمینه فعالیت‌های قرآنی را ارائه می‌نماید؛ همچنین بازدیدکننده با حضور در آن محل، با انواع هنرهای مرتبط با این حوزه آشنا می‌گردد. از این رو همه ساله در ماه مبارک رمضان در اغلب شهرها نمایشگاه‌هایی با همین عنوان برپا می‌شود. کارآمدی و اثربخشی نمایشگاه زمانی حاصل می‌گردد که مقدمات و ملزومات برپایی آن پیش از اجرا و حین برپایی به درستی فراهم گردد.

این مهم زمانی محقق می‌شود که تیم مدیریتی و اعضای کمیته‌ها از میان افراد دغدغه‌مند و متخصص در زمینه فعالیت‌های قرآنی انتخاب شوند. در همین رابطه چند پیشنهاد ارائه می‌شود؛ انشاءالله دست اندرکاران و مسئولان ذی ربط، موارد مذکور را نیز مد نظر قرار دهند و با بررسی، تقویت، چکش‌کاری و رفع نقایص موارد مطروحه و بهره‌گیری از تجربیات و پیشنهادهای اساتید و پیشکسوتان، در برنامه‌های آتی نمایشگاه‌های پربارتری تشکیل دهند.

جانمایی محل مناسب برای برپایی نمایشگاه؛ دسترسی آسان، فضای وسیع و قرار گرفتن در مرکز شهر، زمینه استقبال گسترده آحاد مردمی را فراهم می‌نماید؛ با توجه به ماهیت قرآنی این نمایشگاه، ضرورت اهتمام به این مؤلفه دوچندان احساس می‌شود.

تبلیغات گسترده در سطح شهر از طریق تابلوهای تبلیغاتی، فضای مجازی و صدا و سیما

دعوت از سازمان‌ها، شرکت‌ها و اداره‌های دولتی و خصوصی برای بازدید پرسنل از نمایشگاه

دعوت از ائمه جماعات مساجد و هیئت‌های مذهبی و...

در نظر گرفتن وسیله ایاب و ذهاب از نقاط مختلف شهر برای انتقال مردم به نمایشگاه

ارائه جدیدترین دستاوردها

عرضه به‌روزترین کتاب‌ها، مجلات و نشریات در حوزه قرآن کریم

عرضه جدیدترین محصولات الکترونیکی اعم از پایگاه‌ها و نرم‌افزارها در زمینه قرآن کریم

ارائه کارآمدترین و برترین شیوه‌های آموزش قرآن

برگزاری محافل انس با قرآن کریم، اجرای تواشیح، سرود و اجرای مسابقات

تجلیل از خادمان قرآن

محسوس نمودن فضاها و داستان‌های قرآنی از طریق ساخت ماکت‌ها و نمادهای مربوط (کشتی نوح، غار اصحاب کهف، شکافته شدن رود نیل و...)

برپایی موکب‌های صلواتی چای، قهوه، شربت و پذیرایی

اجرای نمایش و تئاتر صحنه‌ای و میدانی قصص قرآنی و داستان‌هایی با مضامین قرآنی

تمهید غرفه سینمای نمایشگاه برای پخش فیلم‌ها و کارتون‌های مرتبط با قرآن کریم

پوشش خبری، مصاحبه و پخش مستقیم فعالیت‌ها و رویدادهای نمایشگاه

نظارت و ارزیابی بر نحوه فعالیت برنامه‌های ارائه‌شده توسط غرفه‌ها و تجلیل از مدیران غرفه‌های ممتاز

غرفه عرضه میوه‌ها و خوراکی‌هایی که در قرآن ذکر شده با استناد به آیه مربوطه

تشکیل کرسی‌های آزاداندیشی و مناظره با بهره‌گیری از اساتید خبره حوزه و دانشگاه

دعوت از محققان و پژوهشگران قرآنی و ارائه ظرایف و لطایف قرآنی

ایجاد کارگاه‌های آموزشی و انگیزشی

عدم آشنایی عموم با شگردهای فراگیری رشته‌های مختلف قرآنی، حصول مهارت در فنون قرآنی را امری دشوار و دور از دسترس

– در نظر ایشان – متصور ساخته است. بدون تردید، یکی از عواملی که موجب اقبال مردم به فراگیری قرآن کریم و رونق جلسات و

محافل سطح شهر می‌گردد، آشنا نمودن آنها با ساده‌ترین شگردهای یادگیری علوم قرآنی است. توانایی تلاوت یا حفظ یک آیه یا

کسب مهارت جزئی در یکی از رشته‌ها، انگیزه لازم برای فراگیری کامل‌تر و دقیق‌تر را در شخص مبتدی ایجاد می‌نماید. برای نمونه

به چند مورد اشاره می‌شود:

کارگاه آموزش حفظ؛ در این کارگاه می‌توان در مدت زمانی کوتاه – ۱۰ تا ۱۵ دقیقه – با بهره‌گیری از اساتید توانمند و خوش‌برخورد،

چند آیه کوتاه و ساده را به صورت عملی به شرکت‌کنندگان آموخت

کارگاه آموزش صوت و لحن؛ آموزش عملی قرائت تقلیدی یک فراز کوتاه و جذاب و ساده از یکی از قاریان مشهور

کارگاه آموزش ترجمه

کارگاه تدبیر و استخراج پیام اصلی آیه

کارگاه فهم حدیث

کارگاه مکالمه با آیات

کارگاه قصه‌ها و داستان‌های قرآنی

کارگاه آموزش طراحی و نقاشی مضامین قرآنی

کارگاه آموزش خوشنویسی آیات قرآنی

غرفه معرفی مؤسسات، جلسات و محافل قرآنی سطح شهر؛ در این غرفه می توان نام استاد، آدرس و زمان تشکیل جلسه نزدیک ترین مؤسسه یا محفل قرآنی به هر بازدیدکننده را ارائه و نیز در صورت تمایل ثبت نام کرد.

هنر نمایشگاه قرآن ارائه مفاهیم عالی به زبان روز است

روح الله دهقانی فیروزآبادی:

روح الله دهقانی فیروزآبادی، معاون علمی و فناوری رئیس جمهور، شامگاه جمعه ۲۵ فروردین ماه از بخش های مختلف نمایشگاه بین المللی قرآن بازدید کرد. وی در بخشی از بازدید خود با حضور در غرفه خبرگزاری بین المللی قرآن، به گفت و گو با خبرنگار این خبرگزاری پرداخت.

دهقانی فیروزآبادی در این گفت و گو با اشاره به اینکه امسال نمایشگاه را پررونق دیدم، گفت: در بازدید دوساعته ای که از نمایشگاه داشتم آن را پررونق، پرجنب و جوش و جذاب دیدم، ان شاء الله این نمایشگاه و این جریان که هر سال در ماه مبارک رمضان به نمایشگاه قرآن ختم می شود، پویانده تر و جالب تر باشد.

معاون علمی و فناوری رئیس جمهور با تأکید بر اینکه ذخایر معنوی و محتوایی ما از اهل بیت (ع) و منابع قرآنی بسیار غنی است، افزود: این، اعتقاد قلبی، اعتقاد باوری، اعتقاد ایمانی و البته اعتقاد عقلی ماست.

وی در ادامه به یکی از سخنان امام علی (ع) که فرمود «فرزند زمانه خود باش» اشاره و اظهار کرد: در هر دوره ای باید فرزند همان دوره بود، در زمان پیامبر (ص) این مفاهیم عالی به صورت آیات قرآن نازل شده است، آن زمان در جزیره العرب شعر و ادبیات بزرگترین تکنولوژی روز بوده است. لذا خداوند هم با شعر و ادبیات به مقابله با آن تکنولوژی روز آمده و در مقابل شعر و ادبیات قرآن را نازل کرد، برای همین هم پیامبر (ص) را متهم می کردند که شعر می گوید چون قرآن کتاب ادبیات بود.

دهقانی فیروزآبادی با اشاره به اینکه آن زمان ادبیات و شعر رسانه بود و مردم با شعر با هم حرف می زدند و خداوند هم مفاهیم عالی قرآن را در آن قلب نازل کرد، گفت: امروز با محتوای دیگر با موسیقی، با فیلم، با بازی و ... حرف می زنند. پس اگر بخواهیم فرزند زمانه خود باشیم باید مفاهیم عالی انسانی فطری و معنوی قرآن که هرگز کهنه نخواهد شد در قالب های جدید بریزیم. این هنری است که نمایشگاه قرآن باید داشته باشد.

معاون علمی و فناوری رئیس جمهور تصریح کرد: ما هم در معاونت علمی ریاست جمهوری به دنبال همین هستیم که شرکت ها، مؤسسات و افرادی که در این راستا همت می کنند و به تولید ارزش بر مبنای محتوای اصیلی که داریم می پردازند، حمایت کنیم تا هم اقتصاد خوبی را شکل دهد و هم اینکه مردم بتوانند از آن بهره مند شوند.

وی با اشاره به اینکه این کمک‌ها از قدیم بوده است، گفت: امسال یک برنامه جدی برای این کار داریم و یک بسته جدی به این کار اختصاص یافته است، در همین راستا در معاونت علمی یک اداره کل با عنوان اداره کل اقتصاد خلاق تشکیل داده‌ایم. هدف‌گذاری این اداره کل دقیقاً در شرکت‌ها، مجموعه‌ها و موسسات خلاق است که بر مبنای فناوری‌های نرم فرهنگی و انسانی کار می‌کنند. تنها اداره کلی که در ستادها داریم همین اداره کل حوزه اقتصاد خلاق است، دلیل این کار هم این بوده است که نیازمند هستیم یک برنامه‌ریزی جدی جریان محور خوب داشته باشیم و تا آخر سال بتوانیم گزارش خوبی از عملکرد آن داشته باشیم.

وی در بخش دیگری از این گفت‌وگو در پاسخ به سوالی در مورد تولید محتواهای به‌روز و مردم‌پسند، گفت: محتوای خوب، مخاطب خود را جذب می‌کند، ما دو جبهه داریم که یکی جبهه شیطان و دیگری جبهه خداست، جذابیت جبهه شیطان لذات و شهوات است و جذابیت جبهه خدا هم نیازهای فطری که خداوند در همه انسان‌ها گذاشته، است. همه انسان‌ها یک سری خلیات، یک سری علاقه‌مندی و کشش‌های فطری دارند که خداوند درون آنها قرار داده است؛ حمایت از مظلوم، حمایت از حق، تعاون، همکاری، حُسن اخلاق و هزار و یک صفت خوب دیگر که خداوند در انسان‌ها کشش ذاتی گذاشته است.

دهقانی فیروزآبادی افزود: بنابر این محتوای خوب اگر منطبق با فطرت آدم‌ها باشد و به زبان زملنه باشد مخاطب خود را پیدا می‌کند. به زبان زمانه بودن خیلی مهم است، نمی‌شود انتظار داشت به زبان ۳۰ سال قبل باشد و بخواهید مخاطب امروز را جذب کند.

معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور بیان کرد: بنابراین اینکه بتوانیم محتوا را در زبان امروز بریزیم از خود محتوا مهم‌تر است چون درگاه وصل شدن به مردم و وصل شدن به مخاطب همین است و لذا باید همه هدف را در این سمت بگذاریم، این اتفاق نمی‌افتد مگر اینکه به جریان‌های مردمی که در بین مردم هستند و زندگی می‌کنند اعتماد کنیم تا بر اقتصادشان تکیه کنند. با روش‌ها و فرایندها و حمایت‌های مستقیم دولتی و با ابزارهای دولتی این اتفاق نمی‌افتد تنها ابزار این است که جریان‌های مردمی حمایت شوند.

التزام جامعه به معارف دینی و ضرورت سیاستگذاری هوشمند فرهنگی

محمد محمودی‌کیا

قرآن منشور استوار هدایت و میراث جاوید حضرت ختم‌المرسلین (صلوات الله علیه و آله)، کتاب زندگی، کتاب تدبیر، کتاب اندیشیدن و در یک کلام، کتاب بال و پرگشودن و پرواز کردن از سجن طبیعت به آسمان ملکوت است؛ کتابی پر رمز و راز که تخیلات، تعقلات و اوهام بشر به کنه معارف و حقیقت آن راه ندارد که معروف است در حدیث: «انما يعرف القرآن من خوطب به»؛ با این وجود، این کتاب در ظواهر و بواطن خود، برای همگنان از نوع بشر، هدایتگر است و راه‌نما؛ قرآن، نوری است که پرده از اسرار عالم وجود برمی‌افکند و هر پوینده و جستجوگری را به طریق هدایت ره‌می‌نمایاند.

این ویژگی از جامعیت و نیز ماهیت ابدی و ازلی معارف قرآن، آن را به کتابی برای همه زمان‌ها مبدل ساخته تا نوع بشر آن را به عنوان شاخص و معیاری برای زیست فردی و اجتماعی خویش برگزینند.

با این وصف، هر چند اهتمام به هر دو وجه از ظواهر و معارف باطنیه قرآن، از مهم‌ترین وظایف و تکالیف جامعه ایمانی محسوب می‌شود، اما با تأسف فراوان شاهد آن هستیم در سطح عامه جامعه، ظواهر قرآنی اعم از قرائت شایسته و صحیح نص مقدس و در مرحله بعد، آشنایی با معارف و اصول عملیه آن، که گام نخست در تحقق یک جامعه ایمانی است، در سطح قابل‌قبولی نبوده و فاصله معنادار و بلندی تا وضع مطلوب دارد؛ مسئله‌ای که در طی سال‌های پس از رخداد انقلاب اسلامی، در قالب تأسیس نهادها، وضع برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های فرهنگی، تلاش شده تا به نحوی درصدد جبران این نقیصه گامی برداشته شود.

در این بین، برگزاری رویدادهای تبلیغی همچون مسابقات ملی و بین‌المللی قرآن، نمایشگاه‌های استانی و بین‌المللی قرآن، حمایت از مؤسسات مردم‌نهاد قرآنی و نیز راه‌اندازی رسانه‌های قرآنی همچون شبکه قرآن و معارف سیما، رادیو قرآن، رادیو تلاوت، خبرگزاری ایکنا و سیاهه قابل‌توجهی از اقدامات در زمینه آموزش عمومی قرآن و نیز توسعه و ترویج پژوهش‌های قرآنی، مجموعه اقداماتی است که در سطح مشاهده‌پذیر به عنوان خروجی نظام سیاست‌گذاری فرهنگ دینی کشور قابل ذکر است. طبعاً هر کدام از این برنامه‌ها و اقدامات نهادی در جذب طیفی از جامعه و پرنمودن بخشی از خلأ فرهنگ دینی کشور مؤثر بوده و قدمی رو به جلو محسوب می‌شود اما، عطش فرهنگی از یک سو و ظرفیت‌های غیرفعال و مغفول بخش‌های فرهنگی جامعه از سوی دیگر، با آنچه در عرصه عمل انجام شده یا در دست اجراست، فاصله بسیاری دارد که ضروری می‌نماید این امر در سطح نظام علل موجد به بحث و بررسی خبرگان جامعه علمی کشور گذاشته شود تا خلأهای نظام سیاست‌گذاری فرهنگی کشور در عرصه نظر و عمل نمایان شده و با تکیه بر آن بتوان فاصله موجود در حوزه سیاست‌گذاری در ساحت نظر با حوزه عمل، یعنی واقعیت قابل مشاهده در متن جامعه، به وضعیت مطلوب نزدیک‌تر نمود.

در این میان، آنچه دستمایه نگارش این متن گردید، حضور و بازدید چندباره نگارنده از نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم و بیشتر از آن، مسابقات بین‌المللی قرآن جمهوری اسلامی بود. استقبال قابل توجه و گسترده اقبال مختلف جامعه از این رویدادهای فاخر قرآنی

نشان از آن دارد که متن جامعه‌علی‌رغم اختلاف در ظواهر، جملگی در تمسک به اصول حقه مکتب اسلام هم عهد بوده و خود را نیازمند و ملتزم به معارف بلند آن دانسته و آرامش حقیقی را تنها در پناه بردن به این گنجینه عظیم الهی جست‌وجو می‌کنند. با این حال، برگزاری محدود از حیث مکانی و زمانی یک رویداد قرآنی نمی‌تواند رافع نیازهای فرهنگی جامعه امروز باشد؛ چراکه جامعه به طور دائم در معرض تولید و بازتولید امر فرهنگی است و این مهم باید وجه برجسته و تعیین‌کننده در سیاست‌گذاری فرهنگی کشور و استمرار رویکرد نوآورانه آن باشد.

اهمیت این مسئله از آن جهت افزون می‌گردد که به نقش و تأثیرگذاری تحولات و پویایی‌های فرهنگی در عصر ارتباطات و دگرگشت مفهوم انسان از یک موجود مدرن به موجودی سایبرنتیک توجه نماییم.

از طرف دیگر، تغییرات در نگرش اجتماعی طی چند دهه اخیر، همزمان با ظهور جهان‌گستر ابزارهای تکنولوژیک، اعطای فرصت کنشگری پرشدت و پردامنه به خرده‌فرهنگ‌ها و بروز ناهنجاری‌های فرهنگی در سطح جامعه در اثر امواج جهانی‌سازی، اهمیت شناخت و برنامه‌ریزی هوشمند و پویای امر فرهنگی را بیش از پیش برجسته می‌نماید.

بر پایه دو علت مذکور در سطور پیشین، نگارنده بر این باور است چنانچه فرهنگ عمومی جامعه بر مدار فرهنگ توحیدی اصیل برآمده از متن قرآن و فرهنگ انسان‌ساز ائمه نور(علیهم السلام)، و نیز وجوه روشن تمدن ایرانی و اسلامی انتظام یابد، با اقبال عمومی جامعه مواجه خواهد شد؛ چراکه اموری عقلایی، فطری و منطبق بر ضمیر پاک بشری هستند و گریزی از آنها برای نوع بشر قابل تصور نیست.

از این رو، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاری فرهنگی و به طور خاص فرهنگ دینی کشور، با نگاهی واقع‌بینانه، مسئله‌مند و با بهره‌گیری از نگاهی روش‌مند و آینده‌نگر نسبت به تحولات عصری و نیز با هدف جذب حداکثری بازتعریف و اصلاح شود تا شاهد اثربخشی هر چه بیشتر آن بر پویایی‌های جامعه ایرانی معاصر باشیم؛ امری که در صورت تحقق، می‌تواند در مدیریت شایسته مسیر فرارو نیز مورد استفاده قرار گیرد.